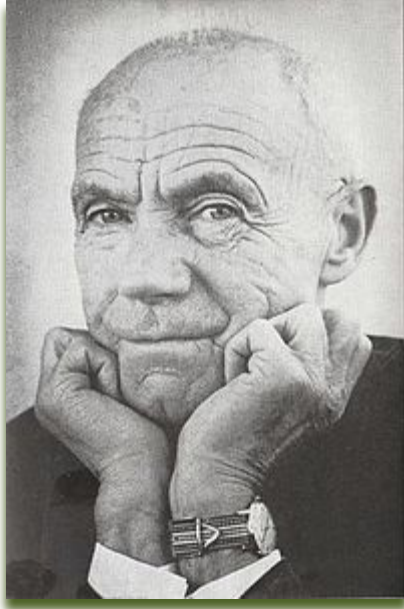

Tamkó Sirató Károly

Újvidék, 1905. január 26. – Budapest, 1980. január 1.) József Attila-díjas (1976) magyar költő, művészetfilozófus, műfordító.

Tizenkét éves korától verselt, tizenhat évesen (1921) megjelentette első, Ady Endre hatása alatt álló verseskötetét, „Az Élet tavaszán”-t. 1922–1927 között Budapesten jogot végzett. Ügyvédjelölt, könyvtáros volt. Verseiben a kor lírai formanyelvének szinte minden lehetőségét kipróbálta. A „Papírember” (1928) című második verseskötetét, melynek függelékében jelentek meg vizuális versei, értetlen kritika fogadta. Másfél évre Debrecenbe költözött, majd 1930-ban Párizsba utazott. Súlyos egzisztenciális gondokkal, utóbb betegséggel is küzdött. 1933-ban a Cercle François Villon tagjaként ismeretséget kötött néhány avantgárd művésszel. 1936-ban Párizsban – a többi között Vaszilij Kandinszkij és Hans Arp aláírásával – kiadta a „Dimenzionista Manifesztum”-ot, amelynek megjelenése után néhány nappal hazatért gyógyíttatni magát.

Átmeneti javulása idején az Orion Rádiógyár számára írt reklámszövegeket. Befelé forduló, halálközelséget sugalló verseit „Kiáltás” címmel foglalta kötetbe 1942-ben. Már-már végzetessé váló betegségéből a jóga segítségével lábalt ki, 1948–1960 között szinte kizárólagosan a légzőrendszer alakításával és tapasztalatainak elméletté kovácsolásával foglalkozott. Rendszerét a „Ne légy többé beteg!” című kéziratban maradt munkájában tette véglegessé. Az avantgárd új hulláma idején költészete és teoretikus ténykedése iránt ismét nagy érdeklődés mutatkozott. Újabb lírája azonban egyenetlen volt, népszerűségét gyermekversei alapozták meg. Modern francia, orosz és szerb költőket fordított magyarra. A fiatal Tamkó Párizsban, 1936-ban kiáltványban foglalta össze elvi-elméleti gondolatait az avantgárd feladatairól és céljairól. A Dimenzionista manifesztumot számos híresség írta alá (pl. Vaszilij Kandinszkij, Marcel Duchamp, Joan Miró), Tamkó hatása az absztrakt geometrikus művészeti mozgalomban, a MADI-ban, illetve olyan kortárs költők életművében mint Petőcz András, vagy Szombathy Bálint, máig érzékelhető.

Művei

- *Az Élet tavaszán* (versek, 1921)
- *Papírember* (versek, 1928)
- *Manifeste Dimensioniste* (1936)
- *Leplanisme* (1936)
- *Kiáltás* (versek, 1942)
- *A három úrsziget* (tudományos-fantasztikus regény, 1969)
- *A Vízöntő-kor hajnalán* (versek, 1969)
- *Tengerecki Pál* (gyermekversek, 1970)
- *A hegedű vőlegénye* (válogatott műfordítások, 1971)
- *Pinty és Ponty* (gyermekversek, 1972)

- *Kozmogrammok* (versek, 1975)
- *Tengerecki hazaszáll* (gyermekversek, 1975)
- *Szélkiáltó* (gyermekversek, 1977)
- *Jövőbúvárok* (válogatott versek, 1980)
- *Medirám királynő mesélő kertje* (mesék, 1982)
- *Összes művei I.* (1993)

Műfordításai

- I. Ewald: *A Rogozin-ügy* (dráma, 1956)
- E. Roblès: *Villanegyed* (regény, 1962)